

Sidste runde

Fonden Realdania og Kulturarvsstyrelsen har udvalgt ti kommuner, der skal deltage i den endelige ansøgningsrunde om at blive en af de tre kulturarvskommuner, der skal med i et forsøg med at udnytte kulturarv som strategisk ressource.

De ti nye kommuner er: Assens, Frederikssund, Haderslev, Hjørring, Hvidovre, Lolland, Morsø, Ringkøbing-Skjern, Skanderborg og Aalborg.

Der er i udvælgelsen af de ti kommuner lagt vægt på, at de repræsenterer forskellige typer projekter. Et af formålene med forsøget er netop at drage mangeartede erfaringer på kulturarvsområdet, som siden kan gives videre til alle kommuner.

"Det er vigtigt at fastslå, at der ikke er tale om en konkurrence om at blive årets kulturarvskommune. Der er derimod tale om at finde kommuner, der har nogle spændende udfordringer i fremtiden, der specielt kan være interessante at løse ud fra et kulturarvs-perspektiv. Vi mener at have fundet det rette udvalg i de ti kommuner," siger direktør Steen Hvass, Kulturarvsstyrelsen.

I alt 53 ud af de 98 nye kommuner indsendte interessetilkendegivelser om, at de ønskede at komme med i forsøget med kulturarvskommuner.

De ti kommuner skal inden 17. februar 2006 indsende den endelige ansøgning. Fonden Realdania og Kulturarvsstyrelsen vil derefter udvælge mindst tre kommuner, der skal deltage i forsøget som kulturarvskommune. De endelige kommuner vil blive offentliggjort senest 3. marts 2006.

Kraftværk fredes

Danmarks største vandkraftværk, Gudenåcentralen i Bjerringbro – også kaldet Tangeværket – er igen indstillet til fredning.

Værket har tidligere været indstillet til fredning i forbindelse med en temagenemgang af vanddrevne elværker i år 2000. Dengang blev følgende fredet: Christiansdal Vandkraftværk, Harteværket og Karlsgårde Vandkraftværk. Fredningen af Tangeværket blev ikke gennemført. Det skyldtes, at der var tvivl om værkets fremtid, og der var forskellige overvejelser om vandtilførslen og laksens muligheder for at komme forbi vandkraftværket.

Fredningen vil omfatte hoveddæmningen med frisluse, de to sekundære dæmninger, indløbskanalen mellem Tange Sø og kraftværket og kraftværket med stigning.

Gudenaacentralen blev indviet i 1921 med en opdæmning, der skabte et fald på ni meter gennem de tre turbiner. Den opdæmmede sø, Tange Sø, er Danmarks største kunstige sø. Værket producerer ca. 11 mio. kwh. årligt, og det svarede ved indvielsen til 1/4 af Jyllands elforbrug.

Driften fredes ikke

Fredningsforslaget om Tangeværket har vakt en del debat, fordi det er blevet forstået sådan, at Kulturarvsstyrelsen med fredningsforslaget ikke kun vil frede det industrielle anlæg, men også driften af vandkraftværket.

Det er ikke tilfældet. Kulturarvsstyrelsen har ingen myndighed til blande sig i, hvad der foregår i de bygninger og anlæg, som styrelsen freder. Kulturarvsstyrelsen kan heller ikke stille betingelser om, at en bygning skal rumme en særlig aktivitet for at blive fredet. Kulturarvsstyrelsen kan kun blande sig i en fredet bygnings aktiviteter, hvis aktiviteterne fysisk skader den fredede bygning. Misforståelsen om Tangeværket skyldes, at Det Særlige Bygningssyn i forbindelse med sagsbehandlingen har udtalt: "Bygningssynet lægger vægt på, at

Man producerer med vand, hvad man skulle have brændt 4500 tons kul årligt.

Værket udgør et unikt industrielt miljø med selve vandkraftværket, direktørboligen, mesterboliger, mandskabslejligheder, forpagtergården og fiskerboligen ved fiskepladsen. I det væsentlige står værket og dets omgivelser uændret og udgør derved et vigtigt eksempel på et industriemiljø fra den fase af industrialiseringen, hvor elektriciteten begyndte at erstatte dampen som drivkraft. Desuden er anlægget arkitektonisk et godt eksempel på Bedre Byggeskik Bevægelsens arkitekturidealer i et større offentligt produktionsanlæg.

værket er i drift, og at det også efter en fredning kan fortsætte med at producere elektricitet."

Udtalelsen fremgår af Bygningssynets referat og dermed også af Kulturarvsstyrelsens hjemmeside. Det Særlige Bygningssyn er et rådgivende udvalg, som udtaler sig i sager om fredning og restaurering af fredede bygninger. Bygningssynet kan i sine indstillinger udtale sig, som det vil.

"I alle fredningssager afgør Kulturarvsstyrelsen, efter bygningssynets udtalelse og en offentlig høring, om en fredning skal finde sted og under hvilke betingelser. I forhold til Tangeværket kan det aldrig blive en betingelse for en fredning, at værket fortsat er i drift," udtaler Kulturarvsstyrelsens direktør, Steen Hvass.